

B”H

לקוטי תורה
Likkutei Torah

By Rabbi Schneur Zalman of Liadi

Maamar Atem Nitzavim

From the Depth of Man to the Depth of G-d

Instructor: Rabbi Yossi Paltiel

~ ~ ~

Sponsored by "THE CHANIN FUND"

In honor of the birthday of **Yitta Malka** שתי' **Shmuel and Liba Aidel Chanin**
May she give Nachas to her parents,

In honor of the Upshernish of **Chaikel** שי' **Menachem Mendel and Chana Chanin**
May he give Nachas to his parents,

In honor of the birthday of **Mushka** שתי' **Zalman and Nechama Chanin**
May she give Nachas to her parents,

With the help of "Itchke's Shtiebel" and **Moshe Chanin** שי'

With the help of
www.VIPISRAEL.com

~ ~ ~

To make a contribution or sponsor a class please visit

www.TheYeshiva.Net/Donate

לקוטי תורה פרשת נצבים

מאמר דיבור המתחיל אתם נצבים היום כלכם וגו'.

דף מד, א

א.

1 אתם נצבים היום כלכם וגו'. הנה פרשה זו קורין לעולם קודם ר"ה ומרומז במלת היום דקאי על ר"ה, כי זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון. שכל ניצוצי נשמות נצבים ומתעלים במקורם הראשון ביום זה, עד לפני הוי', ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציך עד שואב מימך.

4 פרט הכתוב עשר מדרגות, שכמו שיש עשר מדרגות בנפש האדם דהיינו ג' שכלים וז' מדות, כך הנה כל ישראל הם קומה אחת שלימה, וכללות נשמותיהן נקרא כנסת ישראל שנחלקת לעשר מדרגות, ובראש השנה מתעלים כל המדרגות אפילו מחוטב עציך עד שואב מימך שהם בחינות ומדרגות התחתונות *נועיין מענין אתם נצבים ברבות בא פט"ו, וז"ל במלאכים נאמר שרפים עומדים ממעל לו ובנשמות נאמר אתם נצבים היום ועמ"ש מענין שרפים עומדים ממעל לו בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני ישראל ועד"ז יובן ענין אתם נצבים היום לפני ה'. ועיין עוד מענין אתם נצבים ברבות באיכה ס"פ אני הגבר וס"פ דוב אורב ובקהלת בפסוק אני קהלת ובוהר פ' יתרו דף פ"ב ע"א], להיות כולם מתעלים למעלה במקור חוצבם.*

11 וזהו ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל *נע' בזהר שמות די"ו ע"ב*, פ"י שכולם מתאספים יחד להיות לאחדים כאחד. כי זהו כלל גדול דכל דאתי מסטרא דקדושה הוא בבחי' נעוץ סופן בתחלתן שאין לו בחינת ראש וסוף והוא בחי' עגולים שנמשך מבחי' סובב כל עלמין *נועמ"ש מזה בביאור ע"פ ויהי קול מעל לרקיע*. ולכן אמרו רז"ל הוי שפל רוח בפני כל אדם, לפי שיש בכל אחד ואחד בחי' ומדרגות מה שאין בחבירו וכולם צריכין זה לזה.

16 ונמצא שיש יתרון ומעלה בכל אחד ואחד שגבוה מחבירו, וחבירו צריך לו, וכמשל האדם שהוא בעל קומה בראש ורגלים שאף שרגלים הם סוף המדרגה ולמטה והראש הוא העליון ומעולה ממנו, מכל מקום הרי בבחינה אחת יש יתרון ומעלה להרגלים שצריך להלך בהם, וגם הם מעמידי הגוף והראש, וגם כשאירע כובד בראש מקיזין דם ברגלים ונרפא ומקבל חיותו ממנו, ונמצא שאין שלימות להראש בלתי הרגלים. כך הנה כל ישראל קומה אחת שלימה.

21 ונמצא אפילו מי שמחשב בדעתו שהוא בחי' ראש לגבי חבירו, הרי אין לו שלימות בלי חבירו, וימצא חסרון בנפשו מה שחבירו משלימו, ועי"ז יהיה בטל ושפל רוח לגבי חבירו מבלי ימצא האדם ראש וסוף. ועי"י ביטול זה יתאחדו להשראת יחודו ית' שמסטרא דקדושה בלי

ראש וסוף. משא"כ מי שמחשב בדעתו נפרד במעלתו לגבי חבריו ועושה ראש וסוף נפרדים הרי הוא נופל בעלמא דפרודא שמסט"א.

26 והנה בראש השנה הוא בחי' התשובה שכללות נשמות ישראל תשובנה למקורם ושרשם. וזהו בהתאסף ראשי עם, ראש הוא בחי' המחשבה וראשי עם הם בחינות המחשבות של כללות ישראל שהם מתאספים מעלמא דפרודא שנפלו מחשבותם להיות זה פונה לכאן וכו' ונעשים רשות היחיד ליחודו ית' (ועד"ז הוא פי' שמע ישראל שמע לשון אסיפה מלשון וישמע שאול וכמ"ש במ"א וע' בפע"ח שער ר"ה פ"ג). וזהו דרך כלל:

דף מד, ב

ב.

31 אך דרך פרט איך הוא דרך היחוד ומהו ענין התשובה ולמה דוקא בראש השנה. ביאר הכתוב אח"כ לעברך בברית. והענין כמו למשל שני אוהבים שכורתים ברית ביניהם שלא תפסוק אהבתם שאלו היה הדבר שהאהבה תלויה בו קיים לעד לא היו צריכין לכריתת ברית ביניהם אלא לפי שיראים שמא יבוטל הדבר ובטלה האהבה, או שמא יגרום איזה מניעה מבחוץ. וע"י כריתת הברית תהיה אהבתם אהבה נצחית בל תמוט עולם ועד ולא יפרידם שום מניעה מבית ומחוץ.

37 והיינו מפני שעושין ביניהם קשר אמיץ וחזק שיתייחדו ויתקשרו באהבתם בקשר נפלא ולמעלה מן הטעם והדעת, שאף שע"פ הטעם והדעת היה צריך לפסוק האהבה או לגרום איזה שנאה אעפ"כ מחמת הכריתות ברית מוכרח להיות אהבתם לעד קיימת ועל כל פשעים תכסה אהבה זו וקשר אמיץ זה, לפי שבאו בברית והתקשרות כאלו נעשו לבשר אחד. וכמו שלא יוכל לפסוק אהבתו על עצמו כך לא יפסוק מעל חבריו. ולכן נק' בלשון כריתת ברית כמ"ש אשר כרתו את העגל ויעברו בין בתריו, כלומר להיות שניהם עוברים בתוך גוף אחד להיות לאחדים.

43 והנה ככל המשל הזה עשה לנו ה' אלהינו, דכתיב הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות, פי' למעלה מן הטעם והדעת וכמו שאמר דוד ליהונתן נפלאות אהבתך וגו'. כי על ידי י"ג מדות הרחמים שהמשיך משה רבינו ע"ה, נעשה כביכול כריתת ברית והתקשרות להקב"ה עם ישראל לעורר את האהבה, וסלחת כו', שלא יהיו עונותיכם מבדילין כו' כי חלק ה' עמו:

ג.

47 והנה אמרו רז"ל, אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם, זכרונות שיעלו זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר. כי הנה ראש השנה הוא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום

ראשון שנברא בו אדם הראשון בר"ה ואמר ה' מלך גאות לבש וגוי לפי שאז נתגלה מלכותו ית', והיה זה באתערותא דלעילא בלבד, ועכשיו צריך להיות זכרון ליום ראשון ע"י אתערותא דלתתא לעורר התגלות מלכותו ית' עלינו ע"י זכרון הברית וההתקשרות שבין ה' ובינינו, והיינו על ידי השופר שהוא בחינת תשובה עילאה, בחינת צעקת הקול מעומקא דליבא מנקודת פנימית הלב, עד שאין כלי הדבור יכולים להגבילה מפני שהיא קול בלבד, ולכן אין אומר ואין דברים אלא בחינת תקיעה קול פשוט. ושברים הוא ג"כ אינו אלא קול אלא שיש בקול עצמו כמה בחינות ותנועות, גנוחי גניח כו'.

56 וביאור הדבר, דכתיב לך אמר לבי בקשו פני וגוי, פני היינו פנימיות הלב. כי הנה יש בבחי צעקת הלב ב' בחינות, בחי פנימית גם בחי חיצונית. חיצונית הלב הוא נמשך מן הדעת והתבוננות בגדולת ה' והתפשטות אור א"ס ב"ה על הנבראים להוות מאין ליש כל צבא השמים העליונים והארץ וכל אשר בה ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית ואתה מחיה את כולם כו', אשר בהרחיב דעתו בדברים האלו וכיוצא באלה, נמשך לאדם בחי צעקת הלב לצעוק לבו אל ה' ולמשוך אחריו לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו'. וזהו

דף מד, ג

62 אחרי ה' ילכו כאריה ישאג, שיש בחי שאגה בבחי חיצונית הלב הוא בחי אחרי ה' ילכו, כאריה שבמרכבה עליונה פני אריה אל הימין כו', והם כל מחנה מיכאל שעבודתם ושאגתם הוא אל הימין, בחי אהבה, וגודל אהבתם ותשוקתם להבטל ולהכלל באור א"ס ב"ה המהווה והמחיה אותם מחמת השגתם הטהוהותם מאין ליש וחיותם וקיומם והשפעתם שנמשך להם בכל רגע, כל זה נקרא חיצונית הלב, שנלקחה מבחי התפשטות זיו והארת ית' על הנבראים ששם עלו השגת הנבראים כל אחד ואחד לפי ערכו, ואין זה אלא זיו (ועמ"ש בפי ראה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו ובד"ה כי תשמע בקול בענין מפתחות החיצונית ומפתחות הפנימיות).

69 אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו רם ומתנשא כו' וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו, שאפילו בחינת שמו הוא בבחי לבדו דלית מחשבה תפיסא ביה, ואני ה' לא שניתי כתיב, כמו קודם שנברא העולם היה הוא ושמו לבדו כו' כמ"ש במ"א. וכמאמר המלך המרום לבדו מאז המשובח כו' פ"י מאז קודם שנברא העולם היה בחי המלך שהוא בחי שמו בבחי לבדו ומובדל כו'. וגם עתה שיש ימות עולם, מ"מ הרי הוא משובח ומפואר ומתנשא מהם שאינו מתפשט ומתלבש בתוכם בבחינת גילוי, וכדכתיב כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא פ"י כטבע האש שמסתלק למעלה ע"ד משל, ואינו יורד ומתפשט (ועי' בזהר תרומה דקל"ב ע"ב).

76 כי הנה כל השפעה והמשכה מאור א"ס ב"ה בעולמות הוא בחי ירידה והשתלשלות ממקום גבוה למקום נמוך, בחי מים, ולא שייך זה אלא אחר כמה מיני צמצומים והתלבשות האור במדרגות שונות ומסכים רבים להעלים ולהסתיר גילוי אלהותו ית' בעצמו ובכבודו שלא יהיו העולמות בטלים והיו כלא היו ויחזרו לאין ואפס כשהיו, אבל בגילוי אלהותו ית' בעצמו ובכבודו לא שייך שום השפעה לא בגדר ממלא ולא בגדר סובב. ולכן נקרא אל עליון, כלומר שהוא רם ונשא וגבוה מאד (ועי' בפרדס בערכי הכינויים בפי אל עליון, דפי' שהוא בבחינת כתר שהוא עליון על כל

האצילות, ועמ"ש בשיר השירים בד"ה לסוסתי בפי' כמראה אדם אדמה לעליון, משא"כ עליון ממש הוא בחי' כי לא אדם הוא ע"ש).

84 ומשם נמשך להיות לאדם בחי' צעקה בפנימית הלב למעלה מן הדעת שלא ליפרד מיחודו ואחדותו ית' ולהיות לבו בוער כרשפי אש שלהבת העולה מאליה ומעצמה בלי טעם ודעת להשתפך נפשו אל חיק אביה ולמסור נפשו באחד כי חלק ה' עמו וישראל עלו במחשבה בבחי' פנימית כו' כמ"ש במ"א.

88 וזהו לך אמר לבי בקשו פני פנימית הלב, היינו ע"י את פניך הוי' אבקש, כי מבחי' אחרי הוי' ילכו, בחי' אחרי, היינו זיו והארה, מזה נמשך להיות כאריה ישאג שהוא הצעקה דחיצונית הלב. ולהיות בקשו פני, הצעקה שמפנימית הלב, הוא הנמשך מבחי' את פניך הוי' אבקש, שהוא הקב"ה בכבודו ובעצמו וכנ"ל, הוא בחי' ובכל מאדך.

92 וזהו ממעמקים קראתיך ה' מעמקי הלב (ולכן אומרים מזמור זה בעשרת ימי תשובה), כי ע"י תשובה עילאה מעומקא דליבא כי רע ומר עזבו את ה' וריחוקו מאור פניו ית' אשר נגעה עד הנפש ממש בקרב איש ולב עמוק. ע"י מעורר ג"כ למעלה להיות קראתיך ה' מהעלם אל הגילוי שיתגלה בחי' פנימיות מלכותו ית' (ענין בד"ה שוש אשיש גבי וזהו תגל נפשי באלקי כו' להיות נגלה כבוד הדר מלכותו בחי' מל' דא"ס כו' ומשם נמשך במלכות דאצילות כי ממלכות שבכתר נעשה כתר שבמלכות כמ"ש בד"ה יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת ע"ש) עלינו, וכמ"ש מרחוק ה' נראה לי (ועמ"ש בביאור ע"פ כי המצוה הזאת בפי' ולא רחוקה היא וע' בזה ויקרא דף כ' סעי' ובפי' צו דל"ה סעי' ב).

99 וזהו ענין זכרונות, שלשון זכרון נופל על דבר שהוא רחוק לכך אומרים אתה זוכר מעשה עולם וכו' שהם רחוקים מאור פניו ית' ואנו מעוררים את זכרון האהבה פנימיות, מעצמותו ומהותו ית', על ידי השופר שהוא קול היוצא מפנימיות הלב כנ"ל:

דף מד, ד

ד.

102 וזהו הללו יה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו הללוהו בגבורותיו הללוהו כרוב גודלו הללוהו בתקע שופר. פי' בקדשו בקדש העליון שהוא מרום וקדוש מובדל בבחינת לבדו מכל בחי' וגדר השפעה (וגם פירוש בקדשו היינו כענין מ"ש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה בענין המלך הקדוש קדושתו למעלה מקדושתכם כו' וזהו בקדשו דייקא), שהוא בחי' אש אוכלה, ומאל עליון הנ"ל נשפע האור והחיות ע"י רקיע עוזו שהם המסכים רבים שמעלימים ומסתירים גילוי אלקותו ית' בהעלם אחר העלם (ועמ"ש בביאור ע"פ שמע ישראל בענין יהי רקיע כו' ויעש אלקים את הרקיע כו' וענין עוד בזה בראשית דף ל"ב ע"ב ובפי' ויגש דרי"א ע"א)

109 ובגבורותיו הן הם הצמצומים אשר אחר ההעלם והתלבשות אור א"ס ב"ה בכמה מיני לבושין ומדרגות שונות, אזי נשפע האור והחיות קו לקו זעיר שם זעיר שם, כדי שיוכלו כל

העולמות עליונים ותחתונים לקבל חיותם כו'. וכרוב גודלו פי' שאחר המסכים והצמצומים נתהוו ונאצלו ונבראו ריבוי רבבות עולמות לאין קץ ותכלית כמ"ש ועלמות אין מספר ובכל עולם אין מספר לגדודיו ובגדוד אחד אלף אלפים כו' *ולכן כתיב כרוב גודלו ולא כגודל גודלו שלשון רוב מורה שיש כמה מיני ריבוי התחלקות בבחי' גדולת התשפטות החיות בכמה מיני עולמות וכמ"ש בד"ה ענין ק"ש בפי' ואתחנן).*

116 וכל זה הללוהו להמשיך בתקע שופר שהוא בחי' תשובה עילאה בחי' פנימיות נקודת הלב קול פשוט תקיעה כו' בלא התחלקות אותיות להיות בחינת דיבור כנ"ל. משא"כ ע"י חיצוניות הלב שהיא צעקה הבאה מבחי' טעם ודעת היא באה לכלל דיבור והתחלקות האותיות, כי מכח השכל נחצבו האותיות כי אבא יסד ברתא כמ"ש בזהר. *נועמ"ש מזה בד"ה תקעו בחדש שופר. ויש לומר שכנגד ב' בחי' צעקה אלו ארז"ל לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו'. עד שקראה אמי. כי בחי' בתי היינו אבא יסד ברתא שהיא הצעקה הבאה מבחי' טעם ודעת. אבל הצעקה שמפנימיות הלב נקי' אמי שהיא למעלה מהשכל הנמשך בהמדות ועיין בזהר שמות (ד"כ ע"א) ובפרדס ערך צעקה):*

ה.

123 אך הדבר הגורם ההמשכה מבחי' אש אוכלה בחי' קדשו ובחי' אל עליון ולהיות ישראל עלו במחשבה וחלק ה' עמו שיוכלו לעורר התגלות פנימיות מלכותו ית' מעצמותו ומהותו כנ"ל, הנה הוא להיות אין מלך בלא עם. *נועמ"ש בד"ה שובה ישראל עד גבי והנה תכלית המכוון הוא מ"ש כו' למען תזרא כו' ע"ש).* פירוש שהם נקראו במדרגות עמו שהם אנשים כמותו. ומתייחסים אליו בערך מה, רק שהם הפחותים שבמדרגות, והוא גבוה מעליהם, ולכן נקרא מלך עליהם. משא"כ לגבי קוב"ה בעצמו ובכבודו אין ערוך אליו, וכמשל אלו נאמר שמלך על עצים ואבנים שאינם מן המין והסוג שיתייחס ותפול עליהם שם המלך להיות מלכותו נקרא עליהם.

130 אבל הוא הברית אשר כרת ה' עמנו, כמו במשל הנ"ל שעושה מצד הברית וההתקשרות אשר הכריח את עצמו להיות לו לאוהב נאמן אף שעל פי השכל אינו כדאי לו. כך הנה עשה ה' לנו שהכריח את עצמו כביכול לקשר נפשותינו בו ית' להיות ישראל עלו במחשבה ושיתגלה אור פנימיות מלכותו עלינו. וזהו לעברך בברית ע"ד שכתוב עד יעבור עמך ה' דהיינו לעבור ממדרגה למדרגה ממטה למעלה מאהבה שלמטה מן הדעת עד אהבה העליונה שלמעלה מן הדעת שהיא רק בחינת ברית אשר כרת ה' למען הקים אותך היום לו לעם פי' כי אין מלך בלא עם וצריך לכריתות ברית להקים ולרומם אותך כדי שתהיה בבחי' עם להיות ישראל עלו עד בחי' מחשבה העליונה, והוא ית' השפיל את עצמו כביכול להיות לך לאלהים, ובזו הבחינה הוא הקישור והיחוד בינו ית' ובין ישראל עם קרובו *נועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה*

דף מה, א

ע"ש. ונעמ"ש בפסוק שיר השירים בפי' אשר לשלמה ומ"ש ס"פ בראשית בד"ה צאינה וראינה בפי' במלך שלמה).

139 אך הנה כתיב משפט לאלקי יעקב, שיש משפט למעלה מי יזכה להיות במדרגה זו להיות גילוי אלהותו עליו ושיתקשר נפשו בקשר אמיץ וחזק בה', לכן צריך לעורר זה בראש השנה תחלת מעשיך, ואז הוא בחי' ויהי בישראל מלך נוכמי' שבח' ישורון זהו בחי' גבוה מאד וע' בזהר שמות (דף ט"ז ע"ב) ובפ' אחרי (דס"א סע"ב) וגם ישורון מלשון שיר שהוא מבחי' עגולים שנמשך מבחי' סוכ"ע ואפשר דהיינו בחי' הנשמות כמו שעלו במחשבה כו'.

144 וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם שתוכלו להמליכו מפנימיות מלכותו ית' ויתעלה, ויעלה זכרוניכם לפניו לטובה שיזכור ויעורר בחי' הברית והקשר שישראל עלו במחשבה, וגם כי עתה רחק ממנו בעונינו ועונותיכם מבדילין כו'. מ"מ ע"י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא ובמה בשופר דהיינו ע"י פנימיות הלב כנ"ל לעורר מעומקא דליבא להתחרט בעקירת הרצון מנקודה אמיתית שבלב כו' ואזי יתגלה כו' כנ"ל:

ו

149 וזהו ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים, כי הנה הרים וגבעות הם בחי' ומדריגות האהבה, כי ב' בחינות הם הרים וגבעות, גבעות הם במדריגתן למטה מבחי' הרים, כי גבעות אינן אמהן שמקבלין מן ההרים, והוא בחי' אהבה בחיצוניות הלב הנלקח מטעם ודעת והתבוננות בגדולת ה' כי רב הוא.

153 והנה כדי לזכך נפשו להאירה באור אהבה זו צריך להמשיך עליו אור תורה ומצות כי רמ"ח פיקודין הם רמ"ח אברים דמלכא והם בחי' אברים החיצונים, ותורה היא בבחי' אברים הפנימיים, ולכן ת"ת כנגד כולם שחיות הנפש תלוי יותר באברים הפנימיים שנקיבתן במשהו, והם הם כמשל כף מאזנים ששוקלין בכף זו ונותנים משא בכף השניה להכריע כך ע"י משא התורה והמצות מכריע כף האהבה להאיר על נפשו נוכמי' במ"א שזהו ענין מחצית השקל ומ"ש ע"ז ברע"מ אבנא למשקל בה דא י' ועמ"ש בד"ה השמים כסאי בענין והארץ הדום רגלי ועמ"ש בד"ה רני ושמי בפי' מאזני צדק).

160 אבל בחי' ומדרגות הרים הם בחינת הרים הגבוהים שהיא בחי' האהבה שלמעלה מן הטעם ודעת שהיא למעלה מבחי' תורה ומצות דאורייתא מחכמה נפקת וא"א להגיע אליה ע"י תורה ומצות, כ"א ע"י תשובה מעומקא דליבא שלמעלה מן הדעת, מחמת ריחוקו מאור פניו ית' שאז מרחוק דוקא ה' נראה לי כנ"ל.

164 וזהו ענין פלס פי' שהוא המשקל של עץ ארוך ורצועות תלויין בראשו (שקורין בעזמין) ששם שוקלין את הדבר הניתן בו, ואריכות וכובד העץ ומרחקו הוא המכריעו. וכך ע"י המרירות שבנפשו על ריחוקו מאת ה' אשר רחק ממנו בתכלית וע"י עקירת הרצון ממה שהיה תקוע בו בתחלה הוא מעורר את האהבה רבה העליונה שלמעלה מן הדעת. (ובזהר נזכר ענין ושקל בפלס כו' ס"פ תרומה (דקע"ה סע"ב). ובמאורי אור פי' פלס הוא בינה הובא בספר עה"כ ויש לכוונו עם מש"כ ע"פ מ"ש בפרדס ש"ח פ"א שהבינה נקרא תשובה כי שם עיקר תליית הסליחה והכפרה בכח כתר עליון השופע עליה. וע' בזהר ויקרא (דט"ז א'). ועמ"ש בפי' פינחס בד"ה צו את בניי מענין התשובה גבי ובכח התשובה שהיא הארה מבחי' סוכ"ע כו' ע"ש והמשכה זו

היא ע"י המרירות מהריחוק וע"י בד"ה כי המצוה הזאת גבי וזהו אנכי הוא כו' והכח הזה שיש בתשובה כו' ע"ש. ומכ"ז יובן ענין הפלס שהמרירות מהריחוק זהו בחינת נעוץ סופן בתחלתן וע"ז ממשיך האהבה רבה העליונה).

172 וזהו הרים הגבוהים ליעלים, פ"י שבח"י הרים הגבוהים נמשך למטה ע"י יעלים שהוא בחי קול השופר כי שופר של ראש השנה של יעל פשוט שהוא בחינת תשובה מעומק הלב כנ"ל. ולשון יעל הוא לשון עלייה, שמעלה את האדם

דף מה, ב

175 לבחינת ומדריגת האהבה שלמעלה מן הדעת ופשוט דכל מאי דפשיט ליב"י טפי עדיף דהיינו לפשוט את האהבה מהתלבשותה בגוף להיות צועק לבו בקרבו למסור נפשו להדבק ולהתכלל באחד.

178 וזהו וכאשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב שהם בחי הרים הגבוהים כי בעבר הנהר ישבו אבותיכם. ונהר הוא היוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד כו' שהוא בחי המשכת אור א"ס ב"ה להיות שם השגת הנבראים כו' כמ"ש במ"א אבל מעבר הנהר הוא למעלה מן הדעת בחינת הרים הגבוהים שם הוא שרש בחי ומדריגות האבות ומשם היתה השבועה והכריתת ברית להיות לך לאלהים בבחי פנימית כנ"ל (ועמ"ש בד"ה ביום השמיני עצרת בפ"י אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם):

קיצור. (א) פ"י נצבים כולכם ע"ד בהתאסף כו' יחד כו' להיות לאחדים מבלי ימצא האדם ראש וסוף: (ב) והיינו כדי לעברך בברית. דהיינו כאלו נעשה לאחדים ועד"ז נאמר כי חלק ה' עמו וע"ז נאמר הנה אנכי כורת ברית וגו': (ג) וזהו ענין מלכיות וזכרונות שבר"ה לעורר התגלות מלכותו ית' עלינו ע"י זכרון הברית. ובמה בשופר. שהוא בחי תשובה עילאה בקשו פני פנימית הלב. ונמשך ע"י את פניך ה' אבקש. כי מבחינת אחרי ה' ילכו בחי זיו והארה נמשך להיות כאריה שבמרכבה ישאג שנק' עדיין צעקה מחיצוניות הלב. אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא רם ומתנשא מימות עולם. וזהו ענין אש אוכלה הוא. וזהו ענין פניך הוי". ומזה נמשך הצעקה מפנימית הלב. וע"ז מעורר למעלה גילוי פנימית מלכותו ית' עלינו. וזהו ענין זכרונות זכרון האהבה פנימית מעצמותו ומהותו ית': (ד) וזהו ענין הללו אל בקדשו כו' עד בתקע שופר: (ה) וכ"ז הוא למען הקים אותך היום לו לעם כי אין מלך בלא עם. ובזו הבחינה הוא הקישור והיחוד והברית אשר כרת ה' עמנו. אך כתיב משפט לאלהי יעקב. וצריך לעורר זה בר"ה. וזהו ענין אמרו לפני מלכיות וזכרונות ושופרות: (ו) וזהו ענין וכאשר נשבע לאבותיך כי בעבר הנהר יוצא מעדן ישבו אבותיכם והוא בחי לעברך בברית עד יעבור עמך כו' ונק' הרים הגבוהים ליעלים, ועד"ז שופר של ר"ה של יעל פשוט, וע"ז נאמר ושקל בפלס הרים כו':

~~~~~

A Digest of a Few Themes in Likkutei Torah Maamar "Atem Nitzavim"

Summation of maamar:

On Rosh Hashana, the entire Jewish People unite as one unit, so that G-d in turn may unite with us and be our king. Although it seems impossible, logically, for Almighty G-d to relate to us mortals at all, or to be our king – as irrational as a mortal man being "king" over sticks and stones – a special pact of love between G-d and the Jews makes Him want to do the impossible. We "remind" G-d of this pact on Rosh Hashana, when He renews His kingship over us in response to our heartfelt outcry of the shofar, a cry beyond words, reaching into the deepest depths of G-d's intimate "self."

Relevant Verses Bearing On This Discourse (Deuteronomy 29:9-12):

"You stand this day, all of you, before G-d your G-d: your heads of your tribes, your elders and your officers—every man of Israel. Your little ones, your wives, and the stranger that is in your camp, from the hewer of your wood to the drawer of your water: In order that you may pass into the covenant of G-d your G-d and into His oath, which G-d your G-d makes with you this day. [Namely,] that He establish you today for a nation to Himself, and that He be to you a G-d – as He has said to you, and as He has sworn to your fathers, to Abraham, to Isaac, and to Jacob."

Because of its special relevance to Rosh Hashana, the Torah portion "*Nitzavim*," is always read on the Shabbos preceding that holiday. This relevance is hinted at in the opening verses (Deuteronomy 29:9-11): "You [the Jewish People] stand this day, all of you, before G-d your G-d: [from] your heads of your tribes ... to the drawer of your water – that you may pass into the covenant of G-d your G-d ...." The expression "this day" (*hayom* in Hebrew) alludes to Rosh Hashana, as we find it used in the liturgy, "This day [Rosh Hashana] marks the beginning of Your creation [of mankind and the universe], reminiscent of the First Day."

Specifically, the Hebrew word used here for "standing" (*nitzavim*) connotes cohesion: on this day – Rosh Hashana – the entire Jewish People (including every member of each of the ten spiritual categories that comprise the Jewish nation, which categories are alluded to in the verses quoted in the summary section above) stands united, as a single entity. By each individual realizing that, even if he or she is indeed a great person, there must be at least some small advantage which his or her fellow has over him or her, we all feel a greater bond between us – both in our daily lives, and on a more subtle level perceived by our souls. This bond of unity between us Jews is a prerequisite for G-d in turn, in a similar bond, to unite with us on Rosh Hashana. On Rosh Hashana, G-d reveals anew His sovereignty over us and we in turn proclaim ourselves His devoted subjects – renewing the purpose of Creation and bringing about the ideal unity between G-d and Man.

For a more detailed understanding of how to achieve this unity; also, the significance of repentance and why it is particularly appropriate on Rosh Hashana – we may take a clue

from the next part of our verse: "that you may pass into the covenant of G-d your G-d." The idea of a covenant (*bris* in Hebrew) is to cement a relationship between two parties, to create such a strong bond of unity as to defy intellectual definition, as to transcend logic.

Two close friends, for instance, might establish a pact between-themselves to symbolize that their friendship will be eternal; even if they become separated or if one should eventually wrong the other – so that you would reasonably expect their friendship to terminate – remembrance of the pact ensures their continued relationship. In a similar fashion, and out of His great kindness towards us Jews, G-d made with us a pact to stand by our relationship in times of strain: even if we transgress the will of G-d, and one might reasonably expect Him to abandon us (Heaven forbid), G-d remembers this covenant and has mercy upon us for its sake.

This concept lies at the crux of our entire worship service on Rosh Hashana, as is best expressed by the saying of our sages regarding this worship (Talmud, Rosh Hashana 16a): "The Holy One, may He be blessed, says [to us Jews], 'Recite before Me [verses that make mention of My] kingship, in order to proclaim Me King over you; [verses that serve as] reminders, so that your remembrance may come up favorably before Me; and with what [can you accomplish this]? With the shofar [ram's horn sounded on Rosh Hashana].'"

The significance of this is as follows:

Rosh Hashana, as mentioned above, is the day on which man was created at the beginning of time; this was an act of the purest kindness, since it was in no way prompted by any, action or merit on the part of yet-to-be-created Man. When the first man, Adam, was created, he recited the psalm (93), "G-d reigns; He is clothed in majesty..." (see Midrash, *Vayikra Rabba*, beginning of chapter 29). This is because, with the creation of mankind the awesome majesty of G-d became apparent; now that He had subjects over whom to rule, the sovereignty of G-d could be expressed, and Adam was so inspired by this revelation of G-d's kingship that he was moved to recite the psalm.

(And in fact, what Adam did was quite correct. Rather than recite psalms praising G-d for having made mankind in the first place, Adam praised Him for revealing His Kingship over us. It is worth some little thought that existence without G-d (Heaven forbid), existence without some element of the spiritual, would render man just another species; it is the fact that G-d singles us out and proclaims Himself king over us Jews in particular that gives our life significance – objective significance, as opposed to the subjective importance any given individual attaches to their own doings. Indeed, as mentioned above, it was the creation of subjects over whom to rule that facilitated the expression of G-d's kingship in the first place, and it is for that very purpose that we were created.)

Again, on the first Rosh Hashana – when Adam was created – this wonderful kindness on G-d's part – i.e., revealing Himself as king over us – was completely unprompted by any merit of ours. Now, however, we must show ourselves worthy of having G-d Himself as our king. Actually, every year as the anniversary – Rosh Hashana – of that first unsolicited kindness rolls around, G-d does continue to proclaim Himself king over the Jews, but this revelation of G-dliness must first be elicited by us.

What, though, can anybody possibly do to prompt G-d Himself to relate to us? The answer is that we must invoke the pact of love between G-d and us Jews. The way to do this is symbolized by the blowing of the shofar, and that is the meaning of "and with what [can

you bring about this favorable remembrance of our pact, and My therefore proclaiming Myself King over you]? With the shofar.”

A shofar blast is the most basic of sounds, a simple horn-blow uncomplicated by notes, words, etc. It represents the inarticulate cry of our soul as it yearns for G-d, which cry, paradoxically, is the most eloquent expression of our love for Him. For there are two kinds of love for G-d: the more superficial is aroused by the individual's contemplation of how wondrous is G-d's universe, the staggering multiplicity of His creations, and how He is the One who gives life to them all. But when a Jew realizes that all these things are but creations of G-d; they are nothing but things He made, but have no resemblance whatsoever to G-d Himself – he or she breaks through to emotions at the very core and essence of his or her soul, awakening the innate feelings of love for G-d and yearning for Him alone that are buried deep in the heart of every single Jew. (Only the soul, being literally a part of G-d, can experience such an all-consuming, fiery love for G-d, its source.)

This yearning is all the more intense in one who repents of whatever transgressions he or she may have, since the very thought of having gone against the will of G-d makes one long all the more to come back, to unite with G-d from then on. Some emotions are simply too deep, too basic, to be expressed in words, and the inarticulate cry of the shofar is intended to represent this deeply rooted love and inexpressible yearning for G-d that we experience with heartfelt repentance. When G-d sees how deeply felt – from the very core of the soul – is the person's, repentance and desire to unite with Him, He reciprocates by allowing His holiness to rest upon that person: it is as though G-d responds to heartfelt repentance by “putting His own heart” into the relationship, so to speak.

One may now really wonder, in view of all the above, how such a thing is possible, for now that we have explained that through repentance G-d's own “Essence” actually relates to a person (and on a more collective level, to all the Jews), the original question – how can anyone possibly attain this level – is strengthened rather than answered.

This is where the unique nature of our covenant comes in. As is the nature of such a pact, this supra-rational covenant serves to perpetuate our relationship with G-d even when logic, reason, demands otherwise. In this case, it does indeed appear impossible, logically incomprehensible, that G-d Himself should relate to us as our king. One can certainly only be a king over those who at least relate to him: a man could never proclaim himself king over sticks and stones, only over other men. When you think about it, it seems as absurd for G-d, the Creator of the universe, to Whom any created being (including the loftiest angels) does not relate any more than stones relate to man, to be king over us mortals, as for the man with the sticks to “reign” over them. Yet out of His love for us Jews, G-d gave us this wonderful pact, which, transcendent of all that appears logically possible, arouses in G-d the desire to go beyond the natural order of things (for, after all, G-d is omnipotent) and relate to us as our king anyway. G-d on the one hand raises us up, and on the other hand, allegorically speaking, “lowers” Himself, so that we may indeed meet at the level of king and subjects. This is the meaning of the verse (see “summary” section above), “that you may pass into the covenant ... in order to establish you [literally, “raise you up”] ... to be for Him a nation, and that He may be to you a G-d.” How truly awesome this pact is!

Still, we must ourselves be worthy of being G-d's subjects. Just in case we are not exactly the most perfect subjects fit for the King of Kings, we try our best to bring G-d to renew His kingship over us anyway through heartfelt repentance, and through our worship on Rosh Hashana. That is the good advice G-d gives to us in the saying of our sages quoted above

(for G-d truly wants to accept our repentance and be our king), “[The way to pray before Me on Rosh Hashana is to] recite before me verses of kingship and of remembrance, accomplished through the shofar:” Rosh Hashana is the most auspicious time to elicit G-d’s kingship, since it was on the first Rosh Hashana that G-d revealed his kingship over us out of pure kindness, not merited by anything we had done. By reciting verses on Rosh Hashana that mention this fact, we hope that G-d will overlook our sins and reveal His renewed kingship this year as well, regardless of our own spiritual standing. These are the verses on the theme of G-d’s sovereignty that we recite during the *mussaf* prayer on Rosh Hashana. We also “remind” G-d of the wonderful, supra-rational covenant between us, by means of the verses of remembrance in the *mussaf* prayer (which refer to G-d remembering the covenant). Finally, through heartfelt repentance, from the very essence of our souls – symbolized by the inarticulate soul-cry of the shofar, mentioned in the *mussaf* verses referring to shofar – we indeed bring G-d to respond to us on a level stemming from His own very “Essence,” as it were, and thus relate to us as king on Rosh Hashana.

(Taken with permission from www.likuteitorah.com)

~~~~~